

bendrija · community
ATGAJA

Adresas: Drobės 62, LT-45188, Kaunas
Laiškams: a/d 156, LT-44001, Kaunas, Lietuva
Telefonas: 8-37 425566, faksas 8-37 425207
E-paštas: info@atgaja.lt, <http://www.atgaja.lt>
Registracijos kodas: 9077873
Ats.sąsk. Nr. LT20 7300 0100 0223 9135
AB bankas "Hansa-LTB"

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui
Andriui Kubiliui

Dėl atsinaujinančios energetikos plėtros

Nr. SP-03/12, 2008-12-31, Kaunas

Organinio kuro išteklių Žemėje yra baigtiniai, o atominė energetika – pavojinga ir nekonkurentabili dėl didelių investicijų, brangaus radioaktyvių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymo, saugumo reikalavimų palaikymo ir begalės kitų priežasčių. Daugelio Europos Sąjungos senųjų valstybių, per kelis paskutinius dešimtmečius įgyta patirtis parodė, jog atsinaujinanti energetika yra reali alternatyva tiek tradicinei tiek atominei energetikai, juk turbūt niekas jau neabejoja Švedijos ambicingais planais per ateinančią dekadą visiškai atsisakyti organinio kuro naudojimo.

Stambias energetikos monopolijas atstovaujantys ekspertai pranašauja Lietuvai elektros energijos stygių ir padidėjusią energetinę priklausomybę nuo Rusijos po Ignalinos AE antrojo bloko sustabdymo. Tačiau iki šiol nedaug tebuvo kalbama apie tai kad Lietuva, kaip ir daugelis Vidurio ir Rytų Europos šalių, turi nemažus energijos efektyvumo didinimo ir atsinaujinančios energijos potencialus. Ir kad palaipsniui įgyvendinat atsinaujinančios energijos projektus ir energijos efektyvumo didinimo priemones, galima būtų užtikrinti apsirūpinimą nemaža energijos poreikio dalimi. Tačiau tam reikalingi politiniai sprendimai, paramos energetinėms alternatyvoms schemas, įstatyminės bazės sutvarkymas, administracinės bei techninės priemonės. Tokie sprendimai buvo reikalingi jau vakar, tačiau jeigu tai būtų daroma bent dabar, po kelių metų jau jaustumėm realius pokyčius šioje srityje.

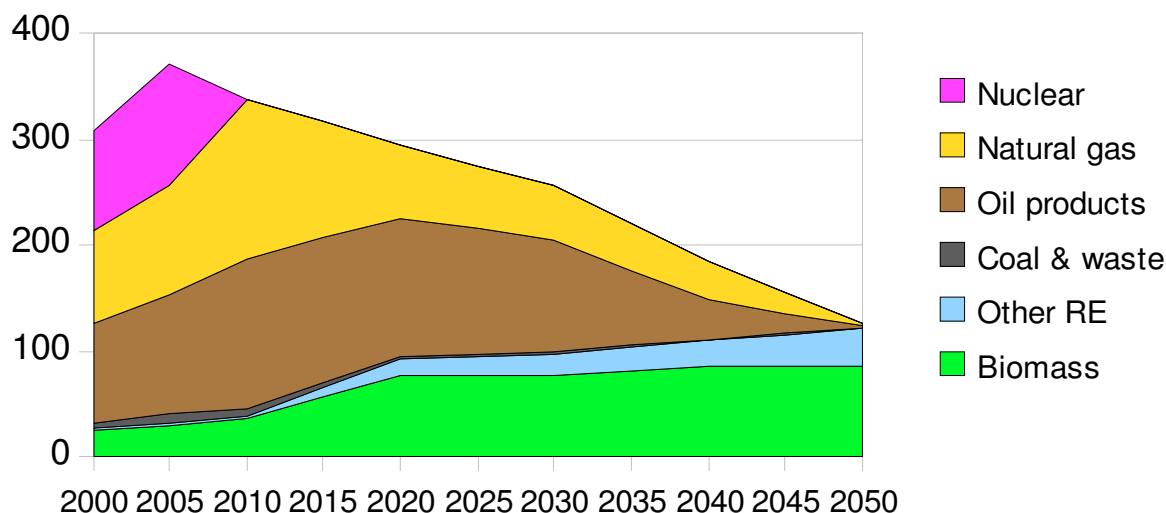
Nepaisant kad apie įsipareigojimus uždaryti Ignalinos AE buvo žinota iš anksto, tam menkai tebuvo ruošiasi – nenutiestos jungtys su Vakarų Europos ir Šiaurės šalių energetiniais tinklais, nepriimti esminiai politiniai sprendimai dėl atsinaujinančios energetikos plėtros, valstybinių institucijų dėmesys decentralizuotoms generuojančių pajėgumų alternatyvoms buvo menkas. Viešai neišdiskutavus galimų elektros energijos generavimo alternatyvų, vienpusiškai buvo "prastumta" nauja atominė elektrinė Baltijos šalims. Tačiau nei vienoje iš šiame projekte ketinančių dalyvauti šalių nebuvo demokratiškos diskusijos ar išreikšto kritiško naujos atominės elektrinės vertinimo, nebuvo ir tokio projekto naudos ir problematikos analizės ar galimų alternatyvų palyginimo. Šiuo metu Suomijoje vykdoma atominio reaktoriaus Okiluoto 3 statyba yra akivaizdus pavyzdys kad tokio pobūdžio projektai neužtikrina energetinio saugumo, nesprendžia su klimato kaita susijusių problemų ir neformuoja ekonominio-socialinio stabilumo, o netgi atvirkščiai – sukelia daugiau problemų, nei atneša naudos.

Tuo tarpu, sėkminga darnios energetikos plėtra Skandinavijos ar kitose Vakarų Europos šalyse rodo, kad tokie projektai ilgalaikėj perspektyvoj turi nemažą įtaką tiek nepriklausomybės nuo importuojamo iškastinio kuro užtikrinimui, tiek aplinkosauginių problemų sprendimui, tiek energetiniam šalies saugumui. Kad pademonstruoti darnios energetikos plėtros galimybę Lietuvoje, atlikome skaičiavimus, naudojant Alborgo universiteto mokslininkų sukurtą matematinio modeliavimo metodiką. Į matematinį modelį suvedėme mokslo institucijų paskaičiuotus įvairių atsinaujinančios energijos rūšių potencialus ir įvertinome optimistines ekonomikos vystymosi tendencijas. Gavome rezultatus konstatuojančius,

kad jei nuo šiandien Lietuvoje prasidėtų palankios sąlygos atsinaujinančios energetikos plėtrai, ir intensyviai diegiamos energijos efektyvumo didinimo priemonės, tai apie 2050 metus galima būtų visiškai atsisakyti iškastinio kuro ir branduolinės energetikos.

Skaičiavimuose numatėme kad pirminės energijos balanse, atsinaujinančiais energijos šaltiniais pagaminta energijos dalis 2010 metais galėtų sudaryti 12 %, 2020 – 31 %, 2030 – 38 %, 2040 – 60 % ir 2050 virš 95 %. Lietuvoje didžiausią potencialą turi biomasės ir vėjo energetika todėl manome kad šios atsinaujinančios energijos rūšys turėtų vystytis sparčiausiai ir sudaryti didžiausią dalį pirminės energijos balanse. Kadangi esamos biomasės potencialo, susidarancio miškininkystėje, medžio apdirbimo pramonėje ir žemės ūkyje, neužtektų bazinei elektros gamybos apkrovai ir reikiamam šilumos kiekiui pagaminti, numatėme kad dalį dirbamos žemės galima būtų panaudoti energetinėms kultūroms auginti. Paskaičiavome kad dirbamos žemės panaudojimas energetiniam miškui apie 2030 metus galėtų siekti apie 2500 ha (apie pusę šiuo metu nenaudojamos ir nederlingos žemės ploto). Taip pat numatyta panaudoti žemės ūkio atliekas (šiaudus) šilumos gamybai mažose kombinuoto ciklo elektrinėse. Numatomas ir mažesnį potencialą turinčių, saulės, mažųjų hidroelektrinių ir geoterminės energijos išteklių panaudojimas šilumos ir elektros energijos gamybai. Pirminės energijos išteklių tiekimas pagal mūsų skaičiavimus atrodytų taip.

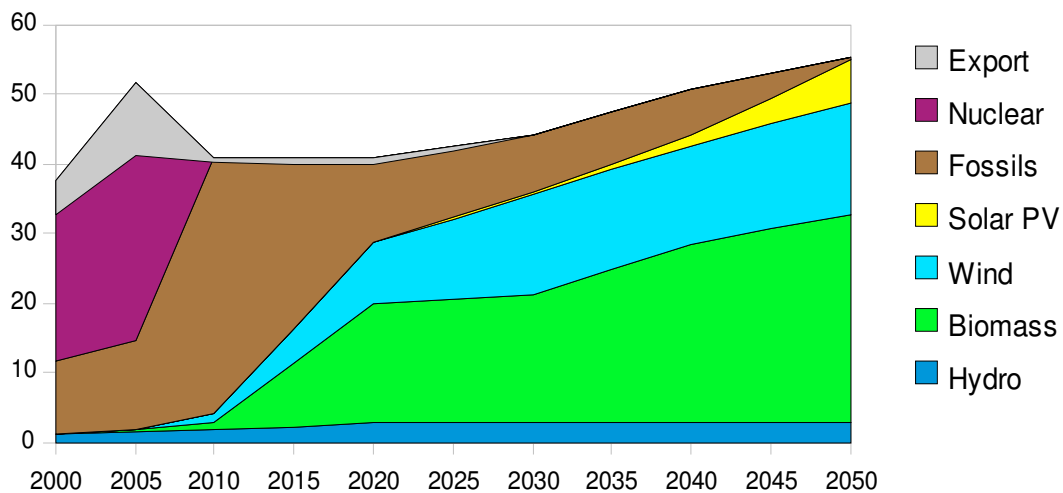
Primary Energy Supply in Lithuania (PJ)

Skaičiavimuose numatėme kad nuo 2010 branduolinės energijos nebus pirminės energijos balanse, nes atominė energetika neatitinka darnios plėtros kriterijų. Po Ignalinos AE uždarymo organinio kuro naudojimas energijos gamybai turėtų kurį laiką augti, tačiau, jeigu politiniais sprendimais būtų skatinama atsinaujinančios energetikos plėtra, vėliau organinio kuro naudojimas laipsniškai mažėtų ir apie 2050 metus jau artėtų prie nykstamai mažos ribos.

Tikimasi, kad energijos eksportas turėtų ženkliai sumažėti lyginant su dabartine situacija. Nepaisant to, jungtys su Vakarų Europos energetinėm sistemom yra būtinos energetiniam saugumui užtikrinti. Nedidelis pasikeitimas elektros energija ją importuojant ar eksportuojant taipogi turėtų išlikti, kaip kad sezono metu importuojama hidroelektrinėse pagaminta energija iš Latvijos, ar eksportuojama vėjo jėgainėse pagaminta perteklinė elektros energijos dalis. Galutiniam rezultate, pagal mūsų paskaičiavimus elektros energijos balansas turėtų atrodyti taip.

Lithuanian Electricity Production (PJ)

Darydami šiuos skaičiavimus siekėme tik pademonstruoti kad yra galimos alternatyvos tradicinėm, monopoliniu principu valdomom, energetikos schemom. Esame įsitikinę kad decentralizuota energijos gamyba turi ženkliai daugiau socialinių-ekonominių, aplinkosauginių bei techninių privalumų ir yra visomis prasmėmis pažangesnė ir tobulesnė už atgyvenusias, didžiuliais generuojančiais pajėgumais grindžiamas energetines schemas. Panašias išvadas gavo ir kiti energetikos ekspertai tiek Lietuvoje, tiek kitose šalyse, atlikę nepriklausomą energetikos sektoriaus analizę. Todėl manome kad mūsų skaičiavimai yra teisingi ir kad mūsų siūloma plėtra tarnauja viešiesiems interesams. Tikimės kad dabartinė Vyriausybė peržiūrės pastaraisiais metais išsivyravusį energetikos plėtros modelį, įvertins visas galimas alternatyvas ir priims reikiamus sprendimus darnios energetikos plėtros užtikrinimui.

Bendrijos "Atgaja" pirmininkas
Saulius Pikšrys